

UPAMIĘTNIANIE OFIAR SYSTEMU KOMUNISTYCZNEGO

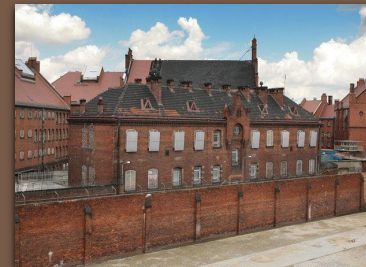
w Więzieniu na ul. Kleczkowskiej
oraz
na Cmentarzu Osobowickim.

Co to za miejsce?

WIĘZIENIE NA KLECZKOWSKIEJ ZNANE DZIŚ POD NAZWĄ ZAKŁAD KARNY Nr 1 WE WROCŁAWIU – ZNAJDUJE SIĘ PRZY UL. KLECZKOWSKIEJ WE WROCŁAWIU I ZOSTAŁO ZBUDOWANE W 1895.

W III RZESZY POZA LOKALNYMI WIĘŹNIAMI PRZEBYWALI TU KOLEJNO: CZESI PO ANEKSJI 1939, POLACY Z TERENÓW WCIELONYCH DO RZESZY I UKARANI ROBOTNICZY PRZYMUSOWI, OBYWATELE KRAJÓW EUROPY ZACHODNIEJ .

OBCENIE WIĘZIENIE TO JEST JEDNOSTKĄ TYPU ZAMKNIĘTEGO I PÓŁOTWARTEGO DLA SKAZANYCH MĘŻCZYZN ODBYWAJĄCYCH KARĘ PO RAZ PIERWSZY ORAZ TYPU ZAMKNIĘTEGO DLA MŁODOCIANYCH. ZNAJDUJE SIĘ TU TEŻ ARESZT DLA MĘŻCZYZN I KOBIET. W RAMACH ZAKŁADU FUNKCJONUJE RÓWNIEŻ ODDZIAŁ ZEWNĘTRZNY W OLEŚNICY, Z ODDZIAŁAMI TERAPEUTYCZNYMI DLA SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW SEKSUALNYCH.

OŚRODEK ODOSOBNIENIA W ZAKŁADZIE KARNYM WE WROCŁAWIU FORMALNIE FUNKCJONOWAŁ OD 13 XII 1981 R. DO 30 VII 1982 R. BUDYNKI ZAKŁADU KARNEGO ZOSTAŁY WYBUDOWANE PRZEZ NIEMCÓW W 1896 R. PIERWSI INTERNOWANI DZIAŁACZE NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” I INNYCH UGRUPOWAŃ OPOZYCJI TRAFILI TU 13 XII 1981 R., A OSTATNICH ZWOLNIONO 19 V 1982 R. NIE WIADOMO DOKŁADNIE, ILU OGÓŁEM DZIAŁACZY OPOZYCJI PRZEBYWAŁO W LATACH 80. W MURACH ZK WE WROCŁAWIU. SZACUJE SIĘ, ŻE BYŁO ICH CO NAJMNIEJ 500.

WEDŁUG USTALEŃ DR. BARTŁOMIEJA PERLAKA W TYM OKRESIE OSOBY PRZETRZYMYWANE BYŁY RZEKOMO ZWALNIANE, A NASTĘPNIE PRZEWOŻONE DO INNYCH OŚRODKÓW ODOSOBNIENIA NA DOLNYM ŚLĄSKU I ŚLĄSKU OPOLSKIM. NAJWIĘCEJ INTERNOWANYCH PRZETRZYMYWANO 23 XII 1981 R. – 350 OSÓB- 297 MĘŻCZYZN I 53 KOBIETY.

DO OŚRODKA ODOSOBNIENIA W ZAKŁADZIE KARNYM WE WROCŁAWIU ZWOŻONO KOBIETY I MĘŻCZYZN Z CAŁEGO DOLNEGO ŚLĄSKA. PRZETRZYMYWANO TAKŻE DZIAŁACZY OPOZYCJI, ARESZTOWANYCH BĄDŹ ODBYWAJĄCYCH KARĘ POZBAWIENIA WOLNOŚCI, Z INNYCH REGIONÓW POLSKI.

W 1982 I 1983 R. WIĘŹNIOWIE POLITYCZNI OSADZENI W ZAKŁADZIE KARNYM WE WROCŁAWIU PRZY UL. KLECZKOWSKIEJ WYDAWALI NIEZALEŻNE PISMA „BEZ CENZURY”, „BIULETYN WIĘZIENNY” I „ZZA KRAT”.

PO DRUGIEJ WOJNIE ŚWIATOWEJ W WIĘZIENIU PRZETRZYMYWANO CZŁONKÓW ORGANIZACJI NIEPODLEGŁOŚCIOWYCH-HELENE MOTYKĘ, EDWARDA SZEMBERSKIEGO ORAZ KAPITANA EUGENIUSZA WERENSA.

WIĘKSZOŚĆ Z PRZETRZYMYWANYCH OSÓB NIE DOŻYŁA KOŃCA SYSTEMU KOMUNISTYCZNEGO, PONIEWAŻ OD 1945 DO 1989 W WIĘZIENIU NA ULICY KLECZKOWSKIEJ WYKONYWANO WYROKI ŚMIERCI, PRZEZ ROZSTRZELANIE LUB POWIESZENIE. WIELU Z NICH ZMARŁO RÓWNIEŻ Z POWODU NIEWŁAŚCIWYCH I TRUDNYCH TO PRZEŻYCIA WARUNKÓW, KTÓRE UTRZYMYWANE BYŁY W WIĘZIENIU.

WSPOMNIANE WYŻEJ OSOBY ZOSTAŁY ROZSTRZELANE W MAGAZYNIE BUDYNKU. 24 KWIECZNIA 1953 WYKONANO EGZEKUCJĘ NA WŁODZIMIERZU PAWŁOWSKIM I JÓZEFIE RADŁOWSKIM.

HELENA MOTYKA

PSEUDONIM: dziuńka

URODZONA: 17.02.1924

ZMARŁA: 18.07.1946, Wrocław

ŻOŁNIERZ ODDZIAŁU FRANCISZKA OLSZÓWKI „OTTA” – W GRUPIE STANISŁAWA PANKA “RUDEGO”. W LUTYM 1946 BRAŁA UDZIAŁ W AKCJI NA POCIĄG W CZASTARACH. ARESZTOWANA W STYCZNIU 1946 PRZEZ PUBP WIELUŃ W RAMACH ROZPRACOWANIA OPERACYJNEGO PRZEZ 50-OSOBOWĄ GRUPĘ OPERACYJNĄ PUBP WIELUŃ – RANNA W NOCĘ W OKOLICY M. WIEWIÓRKA. SKAZANA 31.05.1946 NA KARĘ ŚMIERCI PRZEZ WSR WE WROCŁAWIU (PROCES TOCZYŁ SIĘ NA SALI SO WE WROCŁAWIU). WYROK WYKONANO 18.07.1946 GODZ. 6:00 W WIĘZIENIU NR 1 WE WROCŁAWIU PRZY UL. KLECZKOWSKIEJ.

“(…) MAJĄC NA UWADZE WZGLĘDY PREWENCJI OGÓLNEJ, ROZGŁOS SPRAWY, SPOSÓB POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA, POBUDKI DZIAŁANIA I ILOŚĆ OFIAR, JEJ NIEWĄTPLIWE ZNACZENIE DLA DOBRA SĄSIEDZKICH STOSUNKÓW Z ZAPRZYJAŹNIONYM ZSRR, [SĄD] UWAŻA ZASTOSOWANIE PRAWA ŁASKI ZA NIEWSKAZANE”.

ŚWIADKIEM TEGO BYŁ KAPELAN WIĘZIENNY Z WROCŁAWIA, KS. JAN SKIBA. “PROKURATOR ODCZYTAŁ AKT OSKARŻENIA I WYROK, A ONI ŚPIEWALI “POD TWOJĄ OBRONĘ”. PODAŁEM KRZYŻYK DO POCAŁOWANIA, A ONI JAK NA KOMENDĘ KRZYKNĘLI “JESZCZE POLSKA NIE ZGINĘŁA”. W TEJ SAMEJ CHWILI OFICER DAŁ KOMENDĘ DO STRZAŁU. A POTEM JEDEN, JEDYNY OKRZYK: MAMO!!! TEN OKRZYK PRZEŚLADOWAŁ MNIE PO NOCACH”

EUGENIUSZ WERENS

PRZYBRANE NAZWISKO: Jerzy Nowak, Krzysztof Samborski

URODZONY: 19.12.1917 Kielce

ZMARŁ: 15 lub 16 kwietnia 1947 Wrocław

W 1943 R. AWANSOWAŁ NA STOPIEŃ PORUCZNIKA I ZOSTAŁ ZASTĘPCĄ KOMENDANTA PLACÓWKI AK OP-15 *Irys*, a po ŚMIERCI POR. ANTONIEGO PENARA – KOMENDANTEM I DOWÓDCĄ ODDZIAŁU. W 1944 R. ZMIENIŁ NAZWISKO NA KRZYSZTOF SAMBORSKI I MIANOWANY ZOSTAŁ NA KAPITANA. STOCZYŁ KILKANAŚCIE WALK Z WOJSKIEM WEHRMACHTU I UKRAIŃCAMI. 26 LIPCA 1944 R. ZAATAKOWAŁ NIEMIECKI GARNIZON I ZMUSIŁ DO OPUSZCZENIA MIASTECZKA, PO CZYM UTWORZYŁ RZECZPOSPOLITĄ IWONICKĄ. 13 WRZEŚNIA 1944 R. NA GÓRZE WINIARSKIEJ, W CZASIE TRANSPORTU TRZECIEJ BATERII ARMAT PRZEZ WEHRMACHT, W CELU OSTRZELIWANIA STANOWISK RADZIECKICH W POBLIŻU IWONICZA, ZAATAKOWAŁ NIEMCÓW ZE SWOIM ODDZIAŁEM I ZOSTAŁ RANNY W NOGĘ.

PO WOJNIE PODJĄŁ PRACĘ W WOJEWÓDZKIM URZĘDZIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO NIE UJAWNIAJĄC SWOJEJ PRZESZŁOŚCI, JEDNAK ZOSTAŁ ZDEKONSPIROWANY. WYJECHAŁ DO WROCŁAWIA,. W TRAKCIE POTYCZKI Z UB PONOWNIE RANNY W NOGĘ, ZMIENIŁ MIEJSCE ZAMIESZKANIA, PRZENOSZĄC SIĘ DO KIELC.

2 LIPCA 1946 R. ZOSTAŁ ARESZTOWANY WRAZ Z ŻONĄ, SIOSTRĄ ŻONY I TEŚCIOWĄ. 13 GRUDNIA 1946 R. Z ART. 86 UST. 1 I 2 SKAZANY NA KARĘ ŚMIERCI ORAZ UTRATĘ PRAW PUBLICZNYCH, HONOROWYCH I OBYWATELSKICH ORAZ PRZEPADEK MIENIA. ŻONA ZOSTAŁA SKAZANA NA 7 LAT WIĘZIENIA, TEŚCIOWA NA 5 LAT, A SIOSTRA NA 3 LATA. W WIĘZIENIU NA ŚWIAT PRZYSZŁA JEGO CÓRKA, LUCYNA, KTÓRĄ POZWOLONO MU ZOBACZYĆ JEDEN RAZ. 16 KWIEŃNIA 1947 R. WYKONANO NA NIM WYROK WE WROCŁAWSKIM WIĘZIENIU.

JÓZEF RADŁOWSKI

URODZONY: 4.03.1910

ZMARŁ: 24.04.1953

OD MAJA DO 6 IX 1951 NA TERENIE WROCŁAWIA NALEŻAŁ DO NIELEGALNEJ ORGANIZACJI „RZECZPOSPOLITA POLSKA WALCZĄCA. ZATRZYMANY ZOSTAŁ 6.09.1951 A ROK PÓŹNIEJ REPRESJONOWANY PRZEZ BINKIEWICZ JULIUSZA, ŻURAWSKIEGO MARIUSZA ORAZ NOWICKIEGO JÓZEFA. POSTAWIONY PRZED SĄDEM, W KTÓREGO SKŁAD WCHODZIŁ OSTAPOWICZ WŁODZIMIERZ, USŁYSZAŁ WYROK KARY ŚMIERCI. 15 IV RADA PAŃSTWA NIE SKORZYSTAŁA Z PRAWA ŁASKI A 24 IV 1953 R. W ZAKŁADZIE KARNYM PRZY ULICY KLECZKOWSKIEJ WE WROCŁAWIU ZOSTAŁ WYKONANY WYROK.

Tablica upamiętniająca osoby internowane i represjonowane w stanie wojennym.

7 MAJA 2018 ROKU ODBYŁA SIĘ UROCZYSTOŚĆ ODSŁONIĘCIA TABLICY PAMIĄTKOWEJ UPAMIĘTNIAJĄCEJ OSOBY INTERNOWANE I REPRESJONOWANE W STANIE WOJENNYM. TABLICA ZOSTAŁA UMIESZCZONA NA ŚCIANIE WIĘZIENIA PRZY UL. KLECZKOWSKIEJ WE WROCŁAWIU.

ORGANIZATORAMI WYDARZENIA BYŁY ODDZIAŁ IPN WE WROCŁAWIU ORAZ STOWARZYSZENIE KOBIEC INTERNOWANYCH I REPRESJONOWANYCH.

UROCZYSTOŚCI ROZPOCZĄŁ KONCERT CHÓRU DZIECIĘCEGO ZE SZKOŁY MUZYCZNEJ WE WROCŁAWIU W KOŚCIELE ŚW. BONIFACEGO PRZY PL. STASZICA. PO NIM UROCZYSTĄ MSZĘ ŚWIĘTĄ SPRAWOWAŁ ABP JÓZEF KUPNY, METROPOLITA WROCŁAWSKI. NASTĘPNIE UCZESTNICY WYDARZENIA PRZESZLI POD MUR WIĘZIENNY PRZY UL. REYMONTA GDZIE W ASYŚCIE KOMPANII HONOROWEJ WP ODBYŁO SIĘ ODSŁONIĘCIE I POŚWIĘCENIE TABLICY. KWIATY POD TABLICĄ ZŁOŻYŁY LICZNE ZGROMADZONE DELEGACJE. W IMIENIU PREZESA IPN DR. JAROSŁAWA SZARKA KWIATY ZŁOŻYLI ADAM SIWEK, DYREKTOR BIURA UPAMIĘTNIANIA WALK I MĘCZEŃSTWA, PROF. WŁODZIMIERZ SULEJA, DYREKTOR BIURA BADAŃ HISTORYCZNYCH ORAZ REPREZENTACJA WROCŁAWSKIEGO ODDZIAŁU IPN: DR ANDRZEJ DROGOŃ, DR KATARZYNA PAWLAK-WEISS ORAZ WOJCIECH TRĘBACZ.

Cmentarz osobowicki

● Kto spoczywa ? ●

GROBY I MOGIŁY W WIĘKSZOŚCI SĄ OKUPOWANE PRZEZ OSOBY ZAMORDOWANE PRZEZ ZAKŁAD KARNY NR 1 PRZY UL. KŁECKOWSKIEJ, ZAKŁAD KARNY NR 2 PRZY UL. SĄDOWEJ, WOJSKOWEJ PROKURATURY REJONOWEJ ORAZ URZĄD BEZPIECZEŃSTWA. DO DZISIEJSZEGO DNIA ZACHOWAŁY SIĘ TYLKO KWATERY 81A ORAZ 120 Z CZTERECH.

Odnowienie grobów

ODKRYCIU GROBÓW I MOGIŁ Z WIĘZIEŃ WIADOMOŚĆ POJAWIŁA SIĘ W 1987. NIEMALŻE NATYCHMIAST POJAWIŁY SIĘ NA OBIEKCIE GRUPY APELUJĄCYCH, JEDNAK KOMUNISTYCZNE WŁADZE WYCHODZIŁY IM NAPRZECIW ZA POMOCĄ MILICJI. W 1990 PO UPADKU KOMUNIZMU ZOSTAŁ URZĄDZONY UROCZYSTY POGRZEB DLA OFIAR I ROZPOCZAŁ SIĘ PROCES ODNOWIEŃ KWATER ORAZ POSTAWIENIA POMNIKA

OFIAROM TERRORU KOMUNISTYCZNEGO

1945-1956

Pomnik ofiar

Dziękujemy za uwagę

Wykonane przez: Michał Kordysz, Anna Wdowiak, Wiktoria Rosicka, Jarosław Borowiec

ŹRÓDŁA :

https://pl.wikipedia.org/wiki/Zak%C5%82ad_Karny_Nr_1_we_Wroc%C5%82awiu

<https://wroclaw.ipn.gov.pl/wro/aktualnosci/51532,Uroczyste-odsloniecie-tablicy-upamietniajacej-osoby-internowane-i-represjonowane.html>

<http://www.listawykletych.pl/katalog/motyka-helena/>

https://ipn.gov.pl/represje/pdf_file/0011/99776/radlowski_jozef.pdf

<https://www.zajezdnia.org/wh-2710>